

Prædiken til 3. søndag i advent

Luk. 1,67-80

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas:

Johannes' far, Zakarias, blev fyldt med Helligånden og profeterede: »Lovet være Herren, Israels Gud, for han har besøgt og forløst sit folk. Han har oprejst os frelsens horn i sin tjener Davids hus, sådan som han fra gammel tid har forkyndt ved sine hellige profeters mund: at frelse os fra vore fjender og fra alle dem, som hader os, at vise barmhjertighed mod vore fædre og huske på sin hellige pagt, den ed, han tilsvor vor fader Abraham: at fri os fra vore fjenders hånd og give os at tjene ham uden frygt i fromhed og retfærdighed for hans åsyn alle vore dage. Og du, mit barn, skal kaldes den Højestes profet, for du skal gå foran Herren og bane hans vej og lære hans folk at kende frelsen i deres synders forladelse, takket være vor Guds inderlige barmhjertighed, hvormed solopgangen fra det høje vil besøge os for at lyse for dem, der sidder i mørke og i dødens skygge, og lede vore fødder ind på fredens vej.« Drengen voksede op og blev stærk i ånden, og han var i ørkenen til den dag, da han skulle træde frem for Israel.

Lukasevangeliet 1,67-80

Det er ikke kun julen der er hjerternes fest. Hele december måned og adventstiden er en besindelse på hjertets opmærksomhed. For mig begyndte den dog allerede ved Alle Helgen, hvortil nedenstående digt "Fuglebrystets requiem" er skrevet.

*Var det Adam eller Eva,
der lagde en knogle til?*

*Jeg spørger, fordi mine ribbens knoglekasse knager
og brager*

*som et skib i stormvej,
mens jeg forskrækket ser,*

hvordan min brystkasse spænder sig ud

*i et fuglebryst,
og jeg må bryde ud i sang:*

Løft dig, mit hjerte, løft dig

*ud af brystet
for du kan ikke være der!*

I brysthulen bor min elskede

*min morgen og min aften,
min nat og min dag*

Hvem har forsynet Ibisfuglen med visdom,

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 799, 125 årgang
December 2023
ISSN 0901-2214

men glemt menneskehjertets vingefang?

Hvordan havde du tænkt dig det, min Gud?

Var det en konstruktionsfejl uden klagevejledning

-da du tog mit ribben

forvandlede mit hjertekammer til et ekkorum

for dig min elskede

Mit hjerte hænger i luften

Første søndag i advent og palmesøndag er der tradition for at synge "Gør døren høj" (DDS 84, Georg Weissel 1642), som indledning til henholdsvis jul og påske. Strofe 6 indledes med "Jeg hjertets dør vil åbne dig". Prædiketeksterne til begge søndage i 1. tekstrække er Matt 21,1-9 om indtoget i Jerusalem. Det indvarsles med Jesu komme, ikke kun ind i Jerusalems port, men Jesus selv vil åbne og træde ind ad hjertets dør, og salmen udtrykker herved den enkelte kirkegængers personlige hjertedørs åbning.

Vi har ikke kun baggrundsteksten i Det nye Testamente, men også fra processionssalmen i Det gamle Testamente, Salme 24, hvor menigheden står indenfor templets vældige porte. Idet der siges: "Løft jer i porte", gøres døren nu høj og porten vid, for at ærens konge kan komme ind. "Hvem er denne konge?", spørges der. "Det er Herren, stærk og vældig, Herren, vældig i krig", svares der. Nu rider ærens konge ind på et æsel, et trækdysr føl og hyldes som den konge, der fortælles om ved profeten Zakarias (Zak 9,9). Med hyldest åbner menigheden munden og hilser kongen "Hosianna, Davids søn". I Weissels salme er den dør, der åbnes for Herren en hjertets dør med ordene "jeg hjertets dør". Det er altså ikke den enkelte selv, der kan åbne sit hjerte, men hjertet åbnes indefra ligesom i processionssalmen, når munden åbnes til sang og lovprisning for Herren. (DDS 84, v. 6)

Jeg hjertets dør vil åbne dig,

o Jesus, drag dog ind til mig!

Ja, ved din nåde lad det ske,

at jeg din kærlighed må se!

Med højtidens indsyngning ved advent og palmesøndag vender vi os nu til julesalmens hjertemeditation i Brorsons julesalme "Mit hjerte altid vanke" (DDS 125).

I salmen "Mit hjerte altid vanke" introduceres hjertesproget allerede i første linje. Vi er i Betlehem, vi er i krybberummet, vi fejrer jul, men i det rum skal vores hjerte altid vanke, for der har vores længsel hjemme, der har vores tro sin skat, som Brorson skriver "jeg kan dig aldrig glemme, du søde julenat". Brorsons mediterende hjerte vil ikke blive i brystet, men løfter sig mod himlen som en fugl på vinger ind i hjertets frydeslot. På den måde bruger han hjertet som det himmelvendte, som også har den egenskab at det kan løfte sig som fuglen på vej mod sin himmelske bolig. (DDS 125 v. 2)

Du mørke stald skal være

mit hjertes frydeslot,

dér kan jeg daglig lære

at glemme verdens spot;

dér kan jeg bedst besinde,

hvori min ros består,

når Jesu krybbes minde

mig ret til hjerte går.

Allerede i tredje strofe, der indledes med et ak, begynder syndsbevidstheden at nage over denne slemme jord, som ikke kunne tage ordentligt imod frelseren selv. Bevidsthed gør os tavse, hvad har vi at sige, når vi tænker på hvordan Gud af himmerige, i stalden ligge må.

Også sidste vers indledes med et ak. Ligesom hyrderne der lå ude på marken og frøs, men blev budt ind i stalden med englesang, skal vi nu også komme ind i varmen. Selvom det er i krybberummet, vores

hjerte hører hjemme og skal vanke, så er det ikke så nemt endda. "Ak, kom! jeg vil oplukke mit hjerte, sjæl og sind". Vi er i den dybeste nød, men nu med tusind længselssukke, fortsætter Brorson at henvende sig og synge Jesus ind, og med fuld fortrøstning siger han så "det er ej fremmed bolig, du har den selv jo købt". Gud der har ladet sig føde i en stald julenat og ladet sin søn svøbes og ligge i en krybbe, han er også den, der kan svøbe menneskers hjerte. Brorson bruger her hjertet som krybberum. Gud har bevæget sig nedad og ind i hjertet, hvormed det et blevet åbnet og kan stige opad.

Salmen er en mediterende og stadig dybere indtrængen i den hellige virkelighed. Meditationen slutter i det øjeblik, hvor den fuldstændige tilegnelse har fundet sted, og er pietismens meget radikale applikation, om menighedens eller den andagtsudøvenes lidenskabelige ansøgning om, at blive optaget i den hellige virkelighed.

Man kan her tale om en applikation, hvor den troendes indlevelse i den fjerne episke virkelighed dramatisk iscenesættes af den troendes egne sjælelige og legemlige reaktioner på sin fordybelse og andagt. Som applikation bliver bibelmeditationen en tekstfortolkning, hvor den troende ikke blot tilegner sig meningen og de poetiske billeder, men omformer sig i disse billeders billede.

Som vi har set i ovenstående eksempel fra Brorsons julesalme, bruges hjertet billedligt og meditativt i en pietistisk himmelsk rettethed, hvilket ikke kun inspirerer til at bruge hjertet "ret", men også til at investere det i hjerternes fest.

Dorte Dideriksen

Sognepræst i Bredballe Kirke, Haderslev Stift

Salmer (Den Danske Salmebog):

Der er ikke valgt salmer til denne Søndagslæsning

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke, Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
- her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk